

N:o 88.

Ank. till Riksd. kansli den 1 april 1909, kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anvisande af särskildt rekryteringsbidrag för fyllande af 1910 års stater.

I en till Riksdagen den 19 mars innevarande år aflåten proposition (n:o 111) har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva att, därest för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af 1910 års stater särskildt rekryteringsbidrag skulle behöfva anvisas, därför erforderligt belopp må utbetalas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Till åberopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anført följande:

»Kostnaderna för manskapsrekryteringen vid armén hafva allt sedan år 1901 beräknats till 50 kronor för hvarje antagen volontär med en anställningstid af tre år, och det därför erforderliga beloppet har uppförts under anslaget till aflöning och rekrytering. Detta rekryteringsbidrag, som alltså för ett år uppgår till $\frac{50}{3}$ kronor för hvarje i staterna uppfördt nummer, utbetalas dock icke till truppförbanden för flera nummer än som verkligen blifvit besatta. För de vakanta numren besparas bidraget och ingår till hufvudtitelns allmänna besparingar.

Emellertid har det visat sig allt svårare att på ett tillfredsställande sätt rekrytera manskapet vid arméns truppförband. Sedan antalet vakanser den 1 juli 1907 stigit till ej mindre än 3,845 eller till mer än en fjärdedel af sammanlagda manskapsstyrkan vid armén enligt 1908 års stater, medgaf fördenskull Kungl. Maj:t, på förslag af den för utredning rörande frågor angående volontärs- och underbefälsrekryteringen m. m. tillsätta s. k. volontärkommissionen, och sedan samtliga arméfördelnings- och likställda chefer yttrat sig i ärendet, genom nådigt bref den 6 september 1907, att för underlättande af då pågående manskapsrekrytering vid armén finge utgå ett extra rekryteringsbidrag. Detta bidrag skulle beräknas efter 10 kronor för hvarje nummer, som till fyllande af manskapsnumerären — distinktionskorprals-, korprals- och vicekorpralsnummer däri inräknade — enligt 1908 års stater skulle besättas med nyanskaffad volontär eller rekapitulant, samt därutöver dels 20 kronor för hvarje rekryt, med hvilken redan träffats eller komme att träffas tjänstafstal att gälla från och med den 1 november 1907 eller från senare tidpunkt i sådana fall, som omförmäldes i punkterna 3 och 8 a) i nådiga brefvet den 27 oktober 1905, angående bestämmelser i fråga om volontärs antagande och afskedande, dels ock likaledes 20 kronor för hvarje då anställd volontär, med hvilken under samma år utgående tjänstafstal förlängdes med minst två år, samt 10 kronor för dylik volontär, som inginge aftal om allenast ett års förlängd tjänstetid. I samma nådiga bref föreskrefs därjämte, att ifrågavarande medel skulle af arméförvaltningen förskottsvis, mot redovisningsskyldighet, utbetalas till vederbörande regements- och kårchefer, samt att dessa skulle äga att förfoga öfver medlen för därmed afsedt ändamål med iakttagande likväl, att så stor del som möjligt däraf måtte tillkomma det anställda manskapet, samt att, sedan erforderliga omkostnader blifvit bestridda, återstoden af det extra rekryteringsbidraget skulle, i den mån det lämpligen kunde ske, fördelas på det sätt, att vid samma truppförband rekryter och rekapitulanter, som anställdts för lika lång tid, af de för rekryteringen anvisade ordinarie anslagsmedel och af det extra rekryteringsbidraget sammanlagdt erhöles sinsemellan lika belopp, hvars storlek skulle bestämmas i förhållande till anställningstidens längd och i intet fall finge öfverstiga 90 kronor.

Då antalet vakanser i manskapsnumerären ännu den 15 mars 1908, trots medgifven förlängning i den eljest bestämda tiden för rekryteringen, uppgick till 3,246, och det på grund däraf syntes nödvändigt, att för fyllande af manskapsnumerären enligt 1909 års stater extra rekryteringsbidrag jämväl finge utgå under år 1908, aflät Eders Kungl.

Maj:t, på min hemställan, proposition till sistnämnda års Riksdag om medgifvande, att därför erforderligt belopp skulle få utbetalas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Under uttalande, att enligt Riksdagens förmenande åtgärder af helt annan art än den här ifrågavarande vore af nöden för vinnande af en tillfredsställande rekrytering af manskapet vid armén, därvid särskildt frågan om beredande åt uttjänta militärer af civilanställning syntes vara att beakta, anmälde Riksdagen i skrifvelse den 1 juni sistlidet år, att Riksdagen, med hänsyn till hvad i ämnet blifvit anfördt, icke ansett sig kunna under nuvarande förhållanden vägra sitt bifall till Eders Kungl. Maj:ts berörda framställning, och att Riksdagen alltså medgifvit, att, därest för underlättande af manskapsrekryteringen särskildt rekryteringsbidrag skulle behöfva anvisas under år 1908, därför erforderligt belopp finge utbetalas från hufvudtitelns allmänna besparingar.

I anledning häraf har Eders Kungl. Maj:t den 22 juli 1908 föreskrifvit, att tillfälligt extra rekryteringsbidrag finge utgå under år 1908 i enlighet med de grunder, som angifvits i ofvannämnda nådiga bref den 6 september 1907.

För nedbringande af vakansernas antal har Eders Kungl. Maj:t vidare, på därom gjord framställning, den 22 sistlidne januari medgifvit förlängning till den 1 april innevarande år af den eljest bestämda tiden för manskapsrekryteringen till fyllande af 1909 års stater, äfvensom förklarar, att extra rekryteringsbidrag enligt enahanda grunder skulle utgå jämväl till dem, som under den sålunda utsträckta tiden anställdes för att omedelbart inträda i pågående volontärrekrytskolor eller ingå i de innevarande år börjande beväringarekrytskolorna.

Enligt till landtförvarsdepartementets kommandoexpedition inkomna rapporter hade antalet manskapsvakanser vid armén den 1 nästlidne februari nedgått till 2,203 nummer, hvadan ställningen nu är något förbättrad. Därtill torde, förutom det extra rekryteringsbidraget samt de ökade löneförmåner, som det fast anställda manskapet och underbefälet från och med år 1908 fått tillträda, de under sista tiden rådande tryckta konjunkturerna på den allmänna arbetsmarknaden i hög grad hafva medverkat.

De vakanta numren utgöra i allt fall mer än en sjättedel af sammanlagda manskapsstyrkan vid armén enligt 1909 års stater. Äfven om en del platser kunna komma att fyllas genom den ofvan omnämnda utsträckningen af tiden för volontäranställningen under innevarande år, lär en någon afsevärd ytterligare minskning i antalet vakanser icke vara att förvänta.

Jag har från samtliga arméfördelnings- och likställda chefer infortrat uppgift, huruvida enligt deras mening behof af extra rekryteringsbidrag ansåges föreligga jämväl för fyllande af manskapsnumerären enligt 1910 års stater. De inkomna svaren, hvilka afgifvits efter hörande af cheferna för underlydande truppförband, ådagalägga, att dylikt bidrag allmänt anses nödvändigt. Vid några truppförband, nämligen Lifgardet till häst, Smålands husarregemente, Norrlands dragonregemente, Svea och Upplands artilleriregementen samt Svea trängkår, hafva väl de förut befintliga vakanserna kunnat fyllas, hvilket anses till stor del hafva berott just på det extra rekryteringsbidraget. Sämst synas förhållandena gestalta sig i fråga om Sjätte arméfördelnings infanteriregementen. Antalet vakanser i manskapsstyrkan uppgick sålunda den 1 sistlidne februari till 54,9 procent vid Hälsinge regemente, 29,2 procent vid Västerbottens regemente, 59,1 procent vid Jämtlands fältjägarregemente och 43,8 procent vid Väster-norrlands regemente.

Såsom Riksdagen i sin ofvanberörda skrifvelse uttalat, torde andra åtgärder än höjning af rekryteringsbidraget böra vidtagas för att åstadkomma en effektiv förbättring af manskapsrekryteringen. Denna fråga är också för närvarande föremål för utredning. Bl. a. har chefen för generalstaben inkommit med en framställning om utfärdande af vissa bestämmelser i syfte att afhjälpa rekryteringssvårigheterna. Denna framställning har öfverlämnats till den parlamentariska försvarskommittén, som dock ännu icke yttrat sig öfver densamma. Emellertid anser jag det sannolikt, att det jämväl för fyllande af manskapsnumerären enligt 1910 års stater visar sig nödvändigt att hafva tillgång till ett extra rekryteringsbidrag, hvarför framställning om medgifvande härtill torde böra göras hos den nu församlade Riksdagen. De för ändamålet erforderliga medlen torde böra såsom hittills utgå från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar, och lära bidraget, därest framställningen vinner Riksdagens bifall, böra fortfarande utbetalas enligt de grunder, som blifvit bestämda genom nådiga brefvet den 6 september 1907.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som får hänvisa till hvad Riksdagen uti skrifvelse den 1 juni 1908 n:o 209 i ämnet uttalat, anser sig icke heller i år kunna vägra sitt förord åt de åtgärder Kungl. Maj:ts förevarande framställning åsyftar. Emellertid har utskottet, som trots sig finna, att vid en del af arméns regementen rekryteringen i regel varit förenad med mindre svårigheter än vid andra, velat ifrågasätta, huruvida det icke vore ändamålsenligt, att förhöjningen i rekryteringsbidrag endast utginge i den mån och vid de truppförband, där det visat sig vara förenadt med större svårigheter att hålla manskapsnumerären uppe.

Utskottet hemställer sålunda,

att Riksdagen må medgifva att, därest för underlättande af manskapsrekryteringen till fyllande af 1910 års stater särskildt rekryteringsbidrag skulle behöfva anvisas, därför erforderligt belopp må utbetalas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Stockholm den 1 april 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservation

af herr *F. W. Thorsson* mot utskottets motivering.

Herrar *D. Persson*, *A. Wiklund*, *F. Berg* och *A. Ekman* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.
